



تعداد یوز‌های ایرانی به ۱۷مورد رسید

ماده یوزپلنگی که سال ۱۳۹۸ به دنیا آمد و سال ۱۳۹۹ همراه مادرش «هرب» توسط دوربین‌ها ثبت شد سال ۱۴۰۰ مستقل شد و مراد سال ۱۴۰۱ توسط داورطلبان که برای جلوگیری از تصادف یوزپلنگ‌ها در جاده حضور داشتند در منطقه آزاد شمال جاده تهران مشهد به همراه ۴ توله دیده‌شد، اما در انتهای سال ۲ توله‌اش را از دست داد و در تیر ۱۴۰۲ در حالی که به‌دنبال توله تلف‌شده‌اش کنار جاده پرسه می‌زد مشاهده شد. طبق بررسی‌ها «هلیا» پس از اینکه تک‌فرزند باقیمانده خود را در سال ۱۴۰۲ با موفقیت رها و مستقل کرد، در بارداری دوم موفق به دوقلوبی‌زایی شد. «هلیا» سال گذشته با ۲ توله‌اش در میاندشت رویت شد. حالا خبر می‌رسد توله «هلیا» بعد از ۲۲ماه در جنوب توران مشاهده‌شده‌است. تعداد یوزپلنگ‌هایی که در طبیعت توسط دوربین‌های تله‌ای ثبت شده‌اند ۱۷ قلاده‌است. جنسیت فرزند هلیا از زادآوری اول معلوم نیست و هنوز نامی برای او انتخاب نشده‌است. مدیر کل حفاظت محیط‌زیست استان سمنان در گفت‌وگو با همشهری می‌گوید: این یوزپلنگ آخرین بار ۲۲ماه پیش وقتی کنار جاده با مادرش بود دیده شده‌است. ظرف یک‌ماه آینده برای او اسم انتخاب خواهد شد. سعید یوسف‌پور گفت: به‌تازگی در جریان پایش‌های میدانی تصویری از یک فرد یوز توسط دوربین‌های تله‌ای مؤسسه میراث سبز پایدار ثبت شده که بررسی‌های تطبیقی توسط کارشناسان حیات‌وحش با بانک اطلاعاتی ملی یوزپلنگ آسیایی، هویت این یوز را مشخص کرده و نشان می‌دهد که فرد مذکور، توله بازمانده ماده یوز موسوم به «هلیا»ست. اگرچه این یوز بالغ به‌طور قطعی شناسایی شده اما مطابق اعلام کارشناسان حیات وحش جنسیت این یوز تاکنون به‌طور قطعی تأیید نشده و تشخیص دقیق آن نیازمند ثبت تصاویر بیشتر از زوایای مشخص و قابل تحلیل است. بنابراین جنسیت این یوز برای کارشناسان در حال حاضر نامشخص است. ثبت مجدد تصویر توله بازمانده هلیا به‌عنوان یک یوز بالغ ۳ساله آن هم پس از گذشت حدود ۲۲ماه از آخرین مشاهده، نه‌تنهانسانه‌ای امیدوارکننده از تداوم زیست طبیعی این فرد ارزشمند است بلکه گواهی بر کارآمدی اقدامات حفاظتی و ضرورت استمرار آن در زیستگاه‌های حساس یوزپلنگ آسیایی به‌شمار می‌رود.

حفاظت از زاگرس با مشارکت زاگرس‌نشینان

طرح «جنگلداری اجتماعی» با هدف کاهش فشار بر جنگل‌های زاگرس و ارتقای تاب‌آوری این زیست‌بوم حساس وارد مرحله‌ای تازه شده‌است. این طرح که نگاه جدی به مشارکت زاگرس‌نشینان به حفاظت و احیای زاگرس دارد پس از حدود ۳۰سال اجرای آزمایشی و محدود در برخی رویشگاه‌های زاگرس‌ی با مشارکت سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری و سازمان برنامه و بودجه تدوین شده و قرار است به‌زودی در همه عرصه‌های زاگرس اجرا شود.

رئیس سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشوربا اشاره به جزئیات طرح جنگلداری اجتماعی می‌گوید: «زاگرس با پوشش جنگلی حدود ۶ میلیون هکتار در گسترش‌های ۳۰ میلیون هکتاری از غرب و جنوب‌غرب کشور، طی دهه‌های گذشته با چالش‌های گوناگون همچون چرای بی‌رویه دام، هجوم آفات و بیماری‌ و بهره‌برداری بیش از حد از عرصه‌های جنگلی روبه‌رو بوده و این عوامل، امکان زادآوری درختان بلوط این عرصه را از بین برده و کاهش تاج پوشش گیاهی بیش از یک میلیون هکتار از این جنگل به زیر ۱۰ درصد رسیده‌است. بر همین اساس، طرح جنگلداری اجتماعی با هدف تسهیل‌گری و ایجاد مشاغل پایدار برای جوامع محلی حوزه زاگرس تدوین شده تا از فشار بر منابع جنگلی و مرتعی کاسته شود.»

علی تیموری در گفت‌وگو با همشهری با اشاره به مشکلات مراتع زاگرس، ازجمله حضور بیش از حد دام و کاهش زادآوری و پوشش گیاهی، اضافه می‌کند: «این طرح با آگاه‌سازی و مشارکت مردم به‌دنبال ترویج روش‌های پایدار مدیریت منابع طبیعی است. ضمن اینکه اجرای طرح‌های آبخیزداری یکی از اقدامات ضروری است که می‌تواند از تخریب سرزمین و بروز پدیده گردوغبار جلوگیری کند.»



او بر ضرورت تغییر نگاه و رویکرد به مدیریت منابع طبیعی در حوزه زاگرس تأکید می‌کند و می‌گوید: «جنگلداری اجتماعی با مشارکت مردم و ایجاد فرصت‌های اقتصادی پایدار، راهکاری کلیدی برای حفظ این اکوسیستم ارزشمند است.»

معاون امور جنگل سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری هم درباره طرح جنگلداری اجتماعی می‌گوید: «در طرح جنگلداری اجتماعی مدیریت جنگل با مشارکت واقعی مردم منطقه و جنگل‌نشینان صورت می‌گیرد به‌طوری که منافع مردم محلی با حفظ و احیای جنگل‌ها تأمین نشود. این مدل در جنگل‌هایی که ارتباط مردم با جنگل زیاد بوده و معیشت‌شان با جنگل گره خورده‌است به‌عنوان یکی از بهترین مدل‌ها در دنیا شناخته می‌شود»

نقی شعبانیان به همشهری اعلام می‌کند: «در مدل جنگلداری اجتماعی، سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور برنامه احیا و مدیریت جنگل را مشخص و اعتبار لازم را هم پیش‌بینی می‌کند و بر کار مجریان این طرح که مردم محلی هستند، نظارت دارد.»



۲۰ درصد نقاط خطرآفرین سواحل کیلان کاهش می‌یابد

هادی حق‌شناس، استاندار کیلان: حدود ۳۶۰نقطه خطرآفرین در سواحل استان شناسایی شده‌است. با تلاش همه دستگاه‌های مربوطه و فرمانداری‌ها حداقل ۲۰درصد این نقاط اصلاح خواهد شد. با رفع نقاط خطرآفرین، این مناطق محل امنی برای شنا می‌شوند و تعداد مغروران نیز کاهش می‌یابد.

احیای هامون با یک سند ملی

قرار است مصوبه‌های کارگروه تأمین حقایه تالاب هامون به‌عنوان یک سند الزام‌آور برای همه دستگاه‌ها تعیین شود

گزارش زه‌ارایی روزنامه‌نگار

تنها راه نجات هامون حقایه‌است؛ حقایه‌ای که تقریباً همه آن از ۲رود هیرمند و فرارود تأمین می‌شود. چندسالی است روی این رودخانه‌ها در افغانستان سدهایی زده شده که حتی سرریز آنها هم نصیب ایران و تالاب‌های هامون نمی‌شود. حالا نصیب هر دو کشور گرد و خاک است و خشکسالی و کم‌دورت، چند دهه پیش که جمعیت پهره‌بردار در مسیر رودخانه منتهی به تالاب کمتر از حالا بود، در توافقی بین‌المللی تصمیم گرفته شد سالانه جز سیلاب‌ها ۸۲۰میلیون مترمکعب حقایه به ایران داده شود، ولی به‌نظر می‌رسد این معاهده پس از گرم شدن هوا بر اثر تغییر اقلیم از نظر حکمرانان فعلی کشور افغانستان بی‌اعتبار شده‌است.

دیپلماسی آب

دولت افغانستان تاکنون از هیچ اقدامی برای کم‌شدن آب ورودی رودخانه‌های منتهی به ایران خودداری نکرده‌است.

با جدی شدن معضلات ناشی از تأمین نشدن حقایه و کاهش بارش در حوضه آبریز درون‌مرزی، لزوم تقویت دیپلماسی آب بیشتر بر سر زبان‌ها افتاد. اما هیچ‌یک از جساتی که مقامات ایران یا طالبان بر گزار کردند به نتیجه نرسید و حتی با انکار وجود آب پشت سدهای افغانستان و یا غیرمنصفانه‌تر رهاسازی و هدایت حقایه به سمت شوره‌از گوذره مواجه شد.

در ماه‌های گذشته ایران تصمیم گرفت کارگروه تأمین حقایه تالاب هامون را در سازمان محیط‌زیست و وزارت خارجه راه‌اندازی کند و در یک اقدام منسجم علاوه بر اینکه دنبال تأمین حقایه باشد، مقدمات معیشت جابگزین و تثبیت گرد و خاک با تقویت پوشش گیاهی را فراهم کند.

جلسه دوم این کارگروه در روزهای اخیر بر گزار شد و معاون محیط‌زیست در یایی و تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست درباره این جلسه بدون ذکر جزئیات گفت: تا نمایندگان دستگاه‌ها خواستیم تا یک‌ماه آینده اقدامات و پیشنهادهای خود را به سازمان حفاظت محیط‌زیست ارائه کنند تا در نخستین جلسه ستاد ملی تالاب‌ها در سال ۱۴۰۴ که قرار است به ریاست معاون اول رئیس‌جمهور بر گزار شود، پیشنهادها را به تصویب برسانیم و آن را اجرایی کنیم.

به‌گفته احمدرضا لاهیجان‌زاده، پیش‌تر در ستاد ملی تالاب‌ها برای ۲ تالاب میانکاله و انزلی برنامه عمل تدوین و بخش‌هایی از آن اجرایی شده‌است. پیشنهادها در مورد تالاب هامون نیز قرار است بعد از تصویب در ستاد ملی به یک سند الزام‌آور برای تمامی دستگاه‌ها تبدیل شود.



اصلاح بند کمال‌خان، خواسته اصلی ایران

مدیر کل دفتر حفاظت و مدیریت تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست در توضیح آن‌چه قرار است برای هامون رخ دهد به همشهری گفت: به‌زودی برنامه احیای تالاب‌های هامون پس از ارائه پیشنهادهای سازمان‌ها تدوین خواهد شد.

اصلاح بند کمال‌خان از مصوبات کمیته و خواسته اصلی ایران است. این بند باید به‌گونه‌ای اصلاح شود که آب در مسیر طبیعی خود جریان داشته باشد و منحرف نشود تا نیاز آبی تالاب‌های هامون به‌عنوان یکی از تالاب‌های بین‌المللی که اهمیت بسیار زیادی دارد، تأمین شود.

آرزو اشرفی، با تأکید بر اینکه افغانستان باید با رعایت حسن همجواری و تمکین به حقوق و قواعد بین‌المللی آن را اجرایی کند، افزود: مسئله فقط حقایه ۸۲۰میلیون مترمکعب ایران نیست، نکته‌ای که وجود دارد «نیاز آبی» تالاب‌های هامون است که همیشه از سیلاب‌های بزرگ بالادست تأمین می‌شد، ولی با انحراف رودخانه که خلاف معاهدات بین‌المللی است، حیات هامون از بین رفته‌است.

اصلاح بند کمال‌خان از زمان تأسیس بارها از سوی ایران در خواست شده، ولی با وجود اینکه مورد توافق وزرای ۲ کشور قرار گرفته بود اجرایی نشده‌است.



براساس آخرین مطالعات انجام‌شده از حدود ۳۰۵میلیون هکتار اراضی تالابی کشور، ۱/۴میلیون هکتار باشدت‌های مختلف بر اثر خشکسالی و خشکی مستعد این هستند که به کانون‌های بر داشت گردوغبار تبدیل

۱/۴میلیون هکتار مستعد تبدیل شدن به کانون گردوغبار

در زمین



تدوین سند توسعه‌ای فرهنگی اجتماعی لرستان

سعید پورعلی، معاون سیاسی، امنیتی و اجتماعی استانداری لرستان: سند توسعه‌ای فرهنگی اجتماعی استان تدوین می‌شود. در این سند توسعه‌ای نزدیک به ۳۰۰همت در طول ۵سال آینده برای توسعه لرستان باید جذب شود. راه‌های تأمین مابقی مبالغ از طریق منابع بخش خصوصی، ملی، مولدسازی، اوراق مشارکت و بازار بورس پیش‌بینی شده‌است.



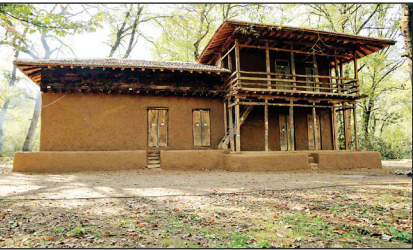
۲موزه روستایی کلپورگان و فارسایان، نمونه‌ای از توسعه پایدار و آینده‌نگری هستند

بیست‌وهشتم اردیبهشت، روز جهانی موزه است و هفته میراث فرهنگی هم با همین روز شروع می‌شود؛ روزی که با توجه به شعار «میراث فرهنگی و آینده» برای هفته میراث فرهنگی به نام «موزه‌ها برای آینده پایدار» نامگذاری شده‌است. به گزارش همشهری، رویکرد جهانی ایکوم (کمیته ملی موزه‌ها) در سال ۲۰۲۵ با عنوان «آینده موزه‌ها در جوامع به سرعت در حال تغییر» همه ما را به تأمل در نقش پویای میراث فرهنگی در توسعه پایدار، ارتقای تاب‌آوری اجتماعی، ترویج نوآوری و مشارکت فعالانه جوامع محلی فرا می‌خواند.

رضا حمیدی، کارشناس موزه هم به همین بهانه سراغ مصداق‌هایی از این شعار در ایران می‌رود؛ موزه زنده روستای کلپورگان در استان سیستان و بلوچستان و خانه روستایی فارسایان قانچی در استان گلستان. او البته پیش از صحبت درباره ۲مثال خود، نامگذاری هفته میراث فرهنگی و روز موزه را در یک راستا می‌داند و به همشهری می‌گوید: «ایکوم همه دولت‌ها را به این سمت خوانده و معتقد است که این رویکرد جهانی می‌تواند نقش موزه‌ها را نسبت به گذشته دگرگون کند. دقت در این نامگذاری نشان می‌دهد فراتر از میراث ملموس است و می‌خواهد به همه بگوید موزه‌ها برای هدایت و دگرگونی و اخذ مشارکت برای آینده پایدار نقش بی‌نظیری دارند.»

به‌گفته رضا حمیدی، مفهوم توسعه پایدار در موزه‌ها به این معناست که با به کارگیری امکانات فنی، ساختار و تشکیلات مناسب به رفع نیاز نسل‌های امروز و آینده حوزه محیط‌زیست، تاریخ، فرهنگ و صنعت کمک می‌کنند.

موزه روستایی، موزه پویا



کارشناس موزه در توضیح بیشتر درباره نقش موزه در توسعه پایدار می‌گوید: «موزه‌ها برای پایداری باید اثربخشی داشته باشند و به افزایش تاب‌آوری جوامع محلی کمک کنند، یعنی برنامه‌های آموزشی اجرا کنند که جوامع محلی به تاب‌آوری برسند و در ادامه اقتصاد محلی را هم پچر‌خانند. موزه‌ها به‌عنوان یکی از کانون‌های اصلی فرهنگی، مأمونی هستند تا به‌نحو شایسته به آنچه جامعه نیاز دارد، برسیم. موزه‌ها زمانی برای آینده و توسعه پایدار کارآمد هستند که براساس نیاز جامعه کار کنند و هدایت‌گر باشند.»

تاب‌آوری با خلاقیت



رضا حمیدی در ادامه موضوع تاب‌آوری موزه‌ها را با ایجاد خلاقیت همراه می‌داند و برای گفته خود مصداقی می‌آورد و به نخستین و تنها خانه‌موزه روستایی گلستان در روستای تاریخی فارسایان قانچی اشاره می‌کند.

حمیدی ادامه می‌دهد: «انسانی فرهنگ‌دوست، خانه‌موزه روستایی ساخته که پویا و زنده‌است. در این موزه درخت میوه هست و بازدیدکنندگان میوه می‌چینند. امکان سفالگری، بافندگی، هنر‌پژشکنی و همه کارهایی که در یک روستا انجام می‌شود، وجود دارد و همه اینها یعنی خلاقیت.»

او با تأکید بر اینکه زمانه‌ی که حرف از آینده‌است، پای اقتصاد هم در میان است، ادامه می‌دهد: «با هدف‌گذاری در موضوعات مختلف در همین خانه‌موزه روستایی، اشتغال‌زایی و درآمدزایی هم اتفاق افتاده، درحالی‌که براساس تعریف جهانی، موزه‌ها مؤسسات غیرمادی هستند، اما وقتی با نگاه توسعه پایدار به موزه نگاه کنیم، موزه‌های محلی منبع درآمد پایدار هم هستند.»

نمونه دیگر که در بحث موزه زنده روستایی که به درآمدزایی برای اهالی رسیده نمونه دیگری از توسعه پایدار است، موزه سفال روستای کلپورگان سیستان و بلوچستان محسوب می‌شود.

این کارشناس موزه می‌گوید: «در این نمونه قبل از اینکه حرفی از موزه باشد، امرارمعاش با خلاقیت و استفاده از تجربه جامعه محلی راه خودش را پیدا کرده‌است و با همان سازوکار در تعامل با اهالی به راه خودش ادامه می‌دهد.»

حمیدی در پایان یادآور می‌شود: «تا زمانی که چرخ اقتصاد می‌چرخد این موزه روستایی هم دایر است و این یعنی موزه در خدمت آینده پایدارقرار گرفته.»

در همه خانه‌های روستای کلپورگان، سفالگری در حال انجام است و گردشگران با پا گذاشتن به کوچه‌های روستا و حیاط خانه وارد یک موزه زنده می‌شوند. اهالی کلپورگان نه‌تنها توانسته‌اند میراث خود را حفظ کنند بلکه با به نمایش گذاشتن شیوه خاص سفالگری با خاک سرخ رنگ روستا، تولیدات خود را به شهرها و کشورهای دیگر ارسال می‌کنند.

تیر خلاص به هامون

اوضاع سکونت در حاشیه تالاب هامون مطلوب نیست و هر سال روستاهای بیشتری خالی از سکنه می‌شود. براساس آخرین آمار، بیش از دو دهه خشکسالی، ندادن حقایه هیرمند، خشکی دریاچه هامون و سوءمدیریت بیش از ۱۰۰هزار نفر از جمعیت ۵۰۰هزار نفری آن طی این سال‌ها مهاجرت کرده‌اند. آمارها نشان می‌دهد از جمع ۱۰۳۲روستای سیستان، ۲۰۳روستا خالی از سکنه‌است.

مدیر کل دفتر حفاظت و مدیریت تالاب‌های سازمان حفاظت محیط‌زیست در این باره می‌گوید: گردوغبار حاصل از خشک شدن بستر تالاب، هر دو کشور را درگیر می‌کند و باید در درجه اول به‌صورت مشترک با کشور افغانستان این موضوع را مدیریت کنیم. گفت‌وگوهایی هم درباره تأمین حداقل آبی که برای تثبیت خاک تالاب و تقویت پوشش گیاهی نیاز است انجام شده، ولی هنوز به نتیجه نرسیده‌ایم. این موضوع با تأمین حداقل‌های موردنیاز برای یک اکوسیستم تالابی بسیار فاصله دارد. علاوه بر اینکه معیشت مردمان هر دوسوی مرز وابسته به تالاب بوده و است، حق هوای پاک نیز از جمله حقوق بشر است و نمی‌توان نسبت به آن بی‌تفاوت بود.

آرزو اشرفی تأکید کرد: متأسفانه کشور افغانستان در ۴سال گذشته مسیر رودخانه هیرمند را به سمت تالاب گوذره منحرف کرده و مانع از این شده که سیلاب‌ها در مسیر طبیعی خود به تالاب هامون برسند. در مسیر فرارود نیز در حال ساخت سد بخش آباد هستند که این هم تیر خلاصی به تالاب هامون خواهد بود.

دولت افغانستان طرح‌های کوچک و بزرگ کنترل منابع آب را روی این رودخانه‌ها اجرا کرده‌است. براساس حقوق و عرف بین‌المللی مربوط به تالاب هامون، باید نیاز آبی این اکوسیستم تأمین شود و مسیر طبیعی و تاریخی ارسائی به آن برقرار باشد.



می‌شود. قرار بود اتحادیه اروپا از طریق سازمان ملل (UNDP) ۱۰میلیون دلار فقط برای معیشت جابگزین ساکنان حاشیه تالاب هامون هزینه کند که آن هم به‌دلیل تحریم‌ها به نتیجه نرسید.

شوند. جازمربان، تالاب هامون و صالحیه در زمره مهم‌ترین این تالاب‌ها هستند. کاهش گردوغبار و بهبود معیشت جابگزین کشاورزی از اقداماتی است که سال‌هاست در شهرها و روستاهای حاشیه تالاب بگیری